

Siyasi Sistemin Tahkimatı Devam Ediyor

Ahmet Ertürk

Böyle "zor zamanlarda" teşbihler ve mecazlar ile konuşmanın daha uygun olduğu söylenir. Biz de bu tavsiyeye uyarak sözlerimize bir mecaz ile başlamak istiyoruz: Patlayan balon mecazi. Bu mecazın iki unsuru, iki parçası söz konusu. Birisi, balonun çağrıştırdığı "şişkinlik" durumu, diğeri ise balonun küçük bir iğne temasıyla bile o şişkinliğini kaybetmesi, yani patlamasıdır. Balonun şişirilmiş olması, yani içinin hava ile doldurulmuş olması, onun minicik bir objenin teması (müdahalesi) ile o havasını kaybetmesini gerektirir. Yani balonu patlatmak için kimsenin tabanca veya top, tüfek kullanmasına gerek yoktur.

28 Şubat sürecini patlayan balon mecazının irade gücünden yararlanarak anlamaya çalışabiliriz. Bu çaba, sadece balonun veya balonların nasıl patla(tıl)dığını anlamaya matuf olmayıp aynı zamanda bu balonların nasıl şişirildiğini anlamayı da kapsar. Sürecin asıl önemli yanı da bu olsa gerek. Şişirilmiş bir balonun patlatılması, öyle çok anlamlı ve hikmetli bir eylem değildir. Bu süreci önemli ve anlamlı hale getiren, şişirilmiş balonların varlığıdır.

28 Şubat süreci, iki balonun patla(tıl)dığı sürecin adıdır. Bunlardan birisi, bir siyaset anlayışının iflası, şişirilmiş bir siyaset balonunun patlamasıdır. Diğeri de, Türkiye'de bir demokratik siyasi sistemin mevcudiyetine inanmanın sadece bir kuruntudan ibaret olduğunun ortaya çıkmasıdır. Bu her iki netice de, Türkiye'deki müslümanlar (sadece onlar) için anlam taşıyan neticelerdir. Daha doğrusu, patlayan balonlar kendi balonlarımızda, bizim şişirdiğimiz balonlardır, özellikle de, Türkiye'deki sistemin demokratikliğine yönelik kuruntu, sistemin kendisi için hiçbir anlam ifade etmez, etmemiştir. Etmediği, siyasi sistemin organizasyonuna ilişkin resmi ve gayri resmi bütün belgelerde aşıkardır. Bu düzenlemelerin hiçbirisi, bir demokrasi kuruntusunun izlerini taşımaz. Bunu görenler görmektedir, görmeyenlere de belli periyotlarda usulü dairesinde gösterilmektedir. Bu son mülahazalarımızın "bu nasıl demokrasi!" yakınmalarının yersizliğine bir cevap olarak alınması gerekir. Asıl garip olan, bu soru veya yakınmadır.

O halde demokrasi balonunu nasıl şişirdik? Birilerinin işine geldiği için mi (öteki balonun varlığı ile irtibatı büroda) yoksa bir cehalet ve gaflet eseri mi? Anlam ve önemi, bir demokrasi balonunun mevcudiyetiyle kaim olan anlayış ve politikaları tartışmayı sonraya bırakıp, gaflet varsayımı üstünde bir parça duralım.

Türkiye'nin jeo-politik haritasının dünya sistemi içindeki önemini kavrayamamak gafletin en başta gelen sebebidir. Soğuk savaş safatasının Türkiye gibi ülkeler için ne anlam ifade ettiğini düşünmemek ve bizdeki demokrasinin de Türkiye gibi ülkeler demokrasisi olarak adlandırılabilir ayrı bir kategori içinde mütalaa edilmesi gerektiğini görememek, işte bu felaketin ta kendisidir. Bu satırların yazarının da daha önce çok inanmadığı bir tesbitin bu gafletten kurtulmanın önemli bir adımı olduğu ortaya çıkmıştır. O da şudur: Türkiye gibi ülkelerin, dünya sistemini yönetenler için taşıdığı önem, kendi insanları için taşıdığı önemden daha fazladır. Başka bir deyişle, dünya sisteminin Türkiye gibi ülkelere atfettiği değer (jeopolitik değer) kendi insanların atfettiği değerden daha yüksektir. Türkiye'ye yarım asırdan fazla devam eden soğuk savaş safatasının "üç dünyalı tasarımı"nın neresinde yer verildiğini (Nato üyesi olarak "birinci dünya"da mı, yoksa çevre ülkeler kategorisi olarak "üçüncü dünya"da mı yer bulduğunu) yanlış değerlendirmek, dünya sisteminin Türkiye'nin geliştirdiği demokrasi türünü de yanlış görmeyi gerektirmiştir. Türkiye tipi demokrasi, gerçekte bir "üçüncü dünya" demokrasisidir. Ama formel olarak "birinci dünya"nın çevresinde yer bulması, Türkiye için biçilen siyaset elbisesinin bir "üçüncü dünya diktatörlüğü" yerine bir "üçüncü dünya demokrasisi" şeklinde dizayn edilmesini

gerektirmiştir. Ama sonuçla, "normal" standartların dışında bir "demokrasi". Zaten Türkiye'deki siyasi sistemin hakim söylemi de, bu "özel" demokrasinin gerekliliğini savunan tezlerle yüklüdür. Türkiye'nin son yarım yüzyıllık siyasi tarihinin köşe taşlarını oluşturan periyodik müdahalelerin (28 Şubat da bunlardan biridir) bu özel siyasi rejimin iç ve dış (bölgesel) gelişmeler ışığında tahkim edilmesini amaçladığı, herkesin malumudur.

Herkesin malumudur dedik ama 28 Şubat'ın patlattığı demokrasi balonu, bu gerçeğin bir kısım "siyasetçi"nin malumu olmadığını göstermiştir. Türkiye'deki iç siyasi yapılanmanın bölge siyasetinin yeniden dizayn edildiği bir süreçte kimler için ne anlam taşıdığını ve her ihtimalin meydana getireceği müdahale senaryolarının ne sonuçlar içerdiğini öngörececek bir siyasi uzak görüşlülüğe sahip olmayan kadroların ufuksuzluğu ve siyaseti ele alış tarzlarındaki ahlakî zaafiyeti, bu balonu şişiren akımların önemli bir kaynağıdır.

Çok saf ve sıg bir "halk iradesi" varsayımından hareketle, siyasi sistemin yeniden yapılanması senaryosunda rol oynayabileceğini "sanmak", yalnızca bir bilgi ve irade zaafi meselesi değildir. Aynı zamanda kökü çok derinlere dayanan bir "siyasi kültür formasyonu" problemini yansıtmaktadır. Bu da, sözlerimizin başında değindiğimiz iki balondan ötekisinin gerisinde yatan faktördür. Yani bir "sanı"ya dayanan, o "sanı"nın emir-komuta zinciri içinde bütün siyasi kadroların zihniyetini oluşturmalarını sağlayan siyaset tarzı, öylesine "şişirilmiştir ki, sonuçta patlatılması için bir toplu iğne teması yetmiştir.

Şişirilme, bu tarz siyasetin sahiplerini Türkiye siyasi sistemine önemli bir aktör olarak sokabileceği "havası"nın sonucudur. "Mazbatayı noterden alma" iddiası (!) bu balonun en veciz temsili olarak eşsiz çağrışımlar taşımaktadır. Noterden alınabilecek kadar önemsiz/anlamsız sayılan bu "mazbata"nın, yine aynı ölçüde önemsiz (rutin) bir süreç (MGK kararlarının altına imza atılması) sonunda kaybedilmesi, balonun ne maharetle şişirildiğini herkese göstermiştir.

Şimdi, yine benzer bir rutinin (önümüzdeki Nisan seçimlerinin) siyasi sistemde bir değişiklik üreteceği beklentisinin şişirilmesi, patlaması mukadder yeni bir balonun önümüze getirilip konması anlamına gelmektedir. Bu seçim kararının alınma şeklinden başlayıp, seçim sürecinde yaşanan basit siyasi entrikalara kadar uzanan safahatın kabaca gözönüne getirilmesi bile, önümüzdeki seçimlerin sistemin tahkim projesinin yeni bir aşamasından başka bir netice vermeyeceğini göstermektedir.

Önemli olan, bu balonları şişirip önümüze koyan zihniyet ve siyaset tarzını köklü biçimde sorgulama gereğini ne zaman duyacağımızdır.

Haksöz Dergisi Sayı: 97 - Nisan 1999

Kaynak: Siyasi Sistemin Tahkimatı Devam Ediyor - Ahmet Ertürk